

PALVELUVERKKKOSELVITYKSEN TEEMAHAASTATTELUT

SIPOON KULTTUURI JA VAPAA-AIKAPALVELUT
TUTKIMUSRAPORTTI
HUHTIKUU 2023

SISÄLLYS

1. Johdanto	3
2. Yleiset huomiot teemahaastattelujen perusteella ...	4
2.1. Erilaiset kuntaidentiteetin kokemukset	5
2.2. Viestinnän puutteet	6
2.3. Palvelujen käyttö yli kuntarajojen	8
3. Kulttuuripalvelut	9
3.1. Kulttuuripalvelujen rooli arjessa	9
3.2. Kulttuuripalveluihin hakeutuminen	9
3.3. Julkinen taide	12
4. Kirjastopalvelut	13
5. Nuorisopalvelut	16
5.1. Nuorten ajankäyttö ja toiveet	16
5.2. Nuorten ongelmallinen käytös	18
6. Liikuntapalvelut	21
7. Sipoon opisto	23
7.1. Sipoon opiston merkitys ja rooli arjessa	23
7.2. Opetuksen laatu	24
7.3. Motiivit tulla kursseille ja pysyä kursseilla	26
7.4. Minne katosivat miehet?	28
7.5. Sipoon opisto verkossa	28
7.6. Opetusta vai harrastusta	30
8. Yhteenveto	31
9. Pohdintaa	32

1. Johdanto

Tämä raportti on tuotettu Sipoon kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimeksiannosta, Sipoon kirjaston, Sipoon opiston, Liikuntapalvelujen, Nuorisopalvelujen ja Kulttuuripalvelujen palveluverkon suunnittelua ja kehittämistä varten. Raporttia varten toteutettiin 14 teemahaastattelua, joissa puhuttiin eri-ikäisten kuntalaisten kanssa edellä mainittujen palvelujen käytöstä, niiden kehittämistarpeista ja tämänhetkisistä puutteista. Haastatteluihin osallistui yhteensä 42 henkilöä.

Selvitys aloitettiin selvityksen tekijöiden ja kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan palvelualuejohtajien innovaatiotapaamisilla. Näiden tarkoitus oli varustaa haastattelijat ajankohtaisilla aiheilla ja teemoilla, joita haastatteluissa voisi nostaa esille. Tapaamisten tarkoituksena oli myös houkutella palvelualuejohtajien edustajia innovoimaan uudelleen oman alansa kehityssuuntia.

Osana innovaatiotapaamisia määrittyi myös toive teemahaastatteluihin valikoituvista kohderyhmistä. Kutakin palvelua koskevaan keskusteluosioon olisi kaivattu avainkohderyhmiä, selvittämään tiettyjä kysymyksiä, joiden perusteella palveluita voisi kehittää. Kunnan toimesta haastateltavia houkuteltiin mukaan mm. Sipoon Sanomien avoimella kutsulla, jossa kuka tahansa sipoolainen saattoi kertoa näkemyksensä palvelujen kehittämisestä. Samoin haastateltavia rekrytoitiin ainakin kunnan sosiaalisen median kanavissa, kulttuuri- ja liikunta-avustuksia saaneiden järjestöjen kautta, kirjaston pop-up nuorisotilassa, sekä erillistapahtumien yhteydessä, kuten Martinkylän koulun kevättapahtumassa. Kaikkein vaikeammin saavutettavissa olevan kohderyhmän, eli nuorten, houkuttelussa käytettiin 10 euron lahjakorttia lähikauppaan.

Projektin edetessä kävi ilmi, että haastateltavia oli varsin vaikea houkutella mukaan, ja erityisesti saada sitoutumaan, ja lopulta tulemaan, varsinaiseen haastattelutilaisuuteen. Tästä syystä johtuen täytyi toivotuista kohderyhmärajoista joustaa. Haastateltavien rekrytoinnin haasteisiin vastattiin tutkimusvaiheessa siten, että vahvan teemajaon sijaan monissa teemoissa jouduttiin sukuloimaan laajasti eri haastatteluissa. Aina ei ollut etukäteen ennakoitavissa, mistä palvelusta kullakin haastateltavien joukolla oli eniten sanottavaa. Haastateltavilla

TUTKIMUKSEN PERUSTIEDOT

- 42 henkilön kuntalaiskuuleminen teemahaastattelujen muodossa.
- Aineistossa yliedustettuna aktiiviset seniorikuntalaiset.
- Toteutettiin huhtikuussa 2023.
- Aiheena kunnan kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluiden kehittäminen.
- Haastattelut toteutti VIKTOR Work-Life Metrics oy

oli myös joistakin palveluista enemmän sanottavaa, kuin toisista. Tämä heijastuu myös raportin eri osioiden erimittaisina laajuuksina.

Lukijan on syytä huomioida, että kvalitatiivisen tutkimusotteen, jota teemahaastattelu edustaa, tarkoituksena ei ole tuottaa jakaumia tai prosenttilukuja, vaikka siitä, kuinka moni on tyy-

tyväinen nykyisiin palveluihin tai kuinka moni haluaisi Sipooseen uimahallin. Tähän luotettavan vastauksen antaisi laaja, kvantitatiivinen kuntalaiskysely. Selvityksen suunnitteluvaiheessa kävi ilmeiseksi, ettei vaaditussa aikataulussa kvantitatiivisen tutkimuksen tuottaminen ollut käytännössä mahdollista. Siksi tutkimusotteeksi valikoitui teemahaastattelu, jonka tuloksia voidaan halutessa hyödyntää laajemmin, kvantitatiivisen kuntalaiskyselyn laadinnassa.

Valikoituneet haastateltavat

Tavat, joilla haastateltavat lopulta valikoituivat saapumaan paikan päälle ovat luultavasti ohjanneet myös melko vahvasti sitä teemahaastatteluihin saapuneiden haastateltavien profiilia, joka aineistosta piiryy.

Muodostuneessa aineistosta on eritoten vääristymää siihen suuntaan, että haastateltavat olivat pääsääntöisesti aktiivisia ja verkostoituneita kuntalaisia. Keskimääräinen

haastateltava oli juuri jäänyt eläkkeelle ja käytti aktiivisesti sekä Sipoon opiston kursseja, että kulttuuri-, liikunta-, kirjasto- palveluita. Aineisto jää siis kovin vajavaiseksi etenkin ajatellen sitä kohderyhmän osaa, joka ei ole vielä löytänyt kunnan palveluiden piiriin, tai käytä niitä säännöllisesti. On myös todettava, että luultavasti samasta taustasta johtuen moni koki asioiden olevan Sipossa varsin hyvin ja pääasiassa kriittiset maininnat olivat kullakin yksittäisiä teemoja, joita halusi tulla haastatteluun kertomaan. Valikoitumisen tavoista johtui myös tietyt yhteiset teemat, joita haluttiin haastattelun kautta edistää. Esimerkiksi tapahtuma, jonka kautta moni haastateltavista löytyi, oli Martinkylässä. Kenties siihen liittyen heidän haastatteluissaan keskeisenä näyttäytyi halu säilyttää Martinkylän koulu kaupungin tilana tapahtumien ja Sipoon opiston toiminnan vuoksi.

Nuorten osalta profiili oli erilainen, mutta silti sisäisesti melko yhteneväinen. He olivat kaikki yläkouluikäisiä ja siinä määrin avoimia ja tasapainoisia, että kynnys haastatteluun lähtemiseen

oli pieni. Lähes kaikilla oli jokin harrastus, eikä kukaan heistä ei kokenut elämää Sipoossa negatiivisena. Heistä kukaan ei myöskään erityisesti kokenut suuria puutteita siinä, miten palvelut kunnan taholta on heidän suuntaansa järjestetty.

Pimentoon jää siis etenkin löyhästi sipoolaisuuteen sidoksissa olevien joukko. Keski-ikäiset, lapsiperheet, Söderkullassa asuvat, vasta muuttaneet, syrjäytymisvaarassa olevat nuoret... mitä he ajattelevat palveluista? Miten heidät saisi houkuteltua mukaan olevassa oleviin palveluihin? Mitä palveluja pitäisi aloittaa, tai palvelumuotoilua tehdä, jota he tarvitsisivat? Nämä kysymykset jäävät valitettavasti tämän selvityksen puolelle.

Mainituista aineiston vinoumista huolimatta keskustelut olivat vilkkaita ja moni haastateltava mainitsi kokemuksen olleen positiivinen. Tuloksista moni voi heijastella aiempia teemoja, joita kunnan palvelujen kehittämistoiminnassa on ollut tiedossa, mutta ajankohtainen näky kuntalaisia askarruttaviin teemoihin, sekä jo aiemmin pohjalle tehty innovaatiohaastattelu tuottivat silti potentiaalisesti arvokasta näkyä siihen, mitä palveluverkon kehittämisessä olisi hyvä ottaa huomioon. Uskomme kuitenkin, että tämän tutkimuksen päähyöty olisi tavoitettavissa ohjaimalla näin kerätty tietämys laajaan kvantitatiiviseen tutkimukseen kuntalaisten parissa, jolloin havaituille ilmiöille pystyttäisiin antamaan niille kuuluvia painoarvoja päätöksenteon tueksi.

Raportin aluksi esitellään yleisiä huomioita, joita teemahaastattelut toivat esille (Kappale 2). Tämän jälkeen käydään yksittäin eri kulttuuri- ja vapaa-aikatoimialan palvelualueet erillisinä kokemuksina ja tutkimuskohteina (Kappaleet 3-7). Yhteenveto ja tutkijoiden pohdinnat löytyvät raportin lopusta, kappaleista 8 ja 9.

2. Yleiset huomiot teemahaastatteluiden perusteella

2.1. Erilaiset kuntaidentiteetin kokemukset

Sipoon kuntalaiset jakaantuvat teemahaastatteluiden perusteella hyvin erilaisiin profiileihin sen perusteella, mikä orientaatio heillä kuntaa kohtaan on. On heitä, joilla on voimakas sipoolainen paikallisidentiteetti ja heitä, joilla on vain löyhä suhde Sipooseen. Ensin mainitut ovat pääsääntöisesti varttuneempaa iältään ja aktiivisia omissa (kylä)yhteisöissään. Valtaosa heistä on pitkään asunut Sipoossa ja tuntee paikalliset tavat ja elämänmenon hyvin. He ovat aktiivisia kunnan tarjoamien palvelujen käyttäjiä, olipa kyse sitten kirjastosta, Sipoon opistosta, liikuntamahdollisuuksista tai kulttuuripalvelujen kuluttamisesta. Tämän selvityksen haastateltavista suuri osa sijoittuu tähän kategoriaan. Heitä oli sekä äidinkieleltään suomen-, että ruotsinkielisiä (noin 20% haastatelluista).

Tämän kokemuksen vastapainona Sipoo on nopeasti kasvava kunta, johon monilla muuttaneilla suhde voi olla kovin löyhä. Sipoo on usealle teknisesti kunta, jossa asutaan, mutta mentaalisesti kunta ei merkitse heille mitään erityistä. Sitoutuminen on monessa mielessä heille löyhää. Kunnan kasvaessa juuri tämä joukko lisääntyy. Tämä kehityskulku asettaa kunnalle haasteita. Kuinka luodaan ihmisille paikallisidentiteettiä, sitoutumista Sipooseen? Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan näkökulmasta tämä on kaikki palvelut yhdistävä haaste. Mikään yksittäinen palvelualue ei kykene yksin kasvattamaan paikallisidentiteettiä kuntaan muuttaville, mutta yhteistoiminnassa uuden 1.5.2023 aloittavan *arjen ja vapaa-ajan toimialan* näkökulmasta tässä voisi olla mielekäs tavoite tuleville vuosille.

2.2. Viestinnän puutteet

Mainintojen määrän perusteella haastateltavia puhuttavin teema oli koetut puutteet viestinnässä. Siihen kohdistunut kritiikki esiintyi lähes kaikissa haastatteluissa, mukaan lukien heiltä, jotka kokivat asioiden olevan muuten hyvin. Tämä teema yhdisti haastateltavia, nuoria lukuun ottamatta, yli ikäpolvien, kielipreferenssien ja yli aktiivisuustasojen. Moni kertoi esimerkkejä tapahtumista, joihin olisivat halunneet mennä, mutta olivat kuulleet niistä vasta muita, kuin virallisia kanavia pitkin. Monesti tieto oli tavoittanut vasta tapahtuman jälkeen. Joissakin tapahtumissa, joihin haastateltavat olivat osallistuneet, oli yllättänyt, kuinka vähän osallistujia on, vaikkapa esiintyjän kansalliseen suosittuuteen verrattuna.

”Kirkossa esiintyi Rajaton lauluyhtye akustisesti. Tiedotusongelma varmaan oli, kun kirkossa istui vain muutama penkkirivi väkeä.” N 76

Haastateltavat, jotka tästä puhuivat, olivat erilaisista taustoista ja ikäryhmistä, mutta kunkin taustan perusteella haasteet viestinnässä näyttäytyivät hie- man eri tavoin. Yhdistäväksi tekijäksi muodostui se, että viestintä vaikuttaa hyvin eriytyneeltä. Viestintä ei siis tavoita kaikkia, jotka voisivat kustakin aiheesta kiinnostua. Keskeinen yhdistävä tekijä kritiikissä oli se, että viestinnän saavutettavuuden tielle tulee liian suuria jakolinjoja, eli tuntuu, että viestintää ei ole mietitty *asiakaslähtöisesti*, kunkin palve-

lun tai tapahtuman kohderyhmä mielessä, vaan tuotantolähtöisesti. Se joka sisältöä järjestää, viestii aiheesta sille itselleen luontevalla tavalla ja alustalla, pitkälti vanhojen tottumusten mukaisesti. Löytääkseen kulloinkin tarjolla olevat tapahtumat ja itseä kiinnostava sisältö, kunta- laisten on seurattava monia rinnakkaisia kanavia samanaikaisesti.

Viestinnällisesti kuntalaisia erottelevat useat jakolinjat. Keskeisin liittyy **tottumukseen etsiä tietoa internetistä**. Lähtökohtaisesti tietokoneen käyttö sinällään ei noussut haastatteluissa keskeiseksi haasteeksi, vaan enemmänkin kyky etsiä ja löytää sieltä tarvittava tieto. Kuitenkin niidenkin mielestä, jotka ovat tottuneita hakupalvelujen käyttäjiä, että kunnan tapahtumien tieto oli hyvin lokeroitu eri tahoille, eikä yhtä paikkaa niiden löytämiseen netissä ollut saatavilla.

Monesti tänä päivänä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan ajankohtainen informaatio jaetaan sosiaalisessa mediassa. **Some-aktiivisuus** erotteleekin selvästi käyttäjien tiedonsaantia. Sosiaalisen median luonne ei edellytä käyttäjältä suurtakaan aktiivisuutta tiedon etsinnässä ja siksi yhdistettynä tiedonetsinnän vaikeus passiiviseen tai kokonaan puutteelliseen some-seurantaan erottelee voimakkaasti kuntalaisia tiedotuksen suhteen.

Haastatteluissa ilmeni myös, että monet kunnan tapahtumista viestitään vain esim. suomenkielisessä tai ruotsinkielisessä mediassa. **Kielellinen jakolinja** johtaa siihen, että kulttuuritapahtumat erottelevat myös kuntalaisia kulttuurin kuluttajina.

Oma aktiivisuus ja halu etsiä tietoa palkitsee kuntalaisia. Tietoa kyllä on, sitä on löydettävissä, mutta se saattaa edellyttää ylimääräistä halukkuutta tiedonsaantiin. Haastattelujen yhteydessä eräs haastateltava ehdotti, että kunta panostaisi paikallisiin aktiivisiin mielipidejohtajiin,

joiden kautta tieto kunnan tapahtumista voisi hyvin edetä puskaradioajatuksella. Monen some-verkottuneen ihmisen korvissa ehdotus saattaa kuulostaa perin vanhanaikaiselta. Ehdotus kuitenkin kuvaa hyvin sitä, mitä roolia paikalliset viiteryhmät ja kyläyhteisöt edustavat edelleen monen yksittäisten kuntalaisten tiedon saannissa. Vahva verkostoituminen yhdistyksiin, tai suorien kontaktien kautta kulttuurin- ja vapaa-ajan avainhenkilöihin, ovat monille avainroolissa tiedonsaannin suhteen.

Seurakunnan järjestämien tapahtumien suhteen **seurakuntaan kuulumisen** edustaa jakolinjaa. Koska kirkko tiedottaa haastateltavien mukaan omista tapahtumistaan paperilehden kautta, tieto ei tavoita niitä, jotka eivät kuulu kirkkoon. Tässä erityshaitan viestinnällisesti synnyttää vielä kaksi eri kielikuntaa, jotka viestivät omien medioidensa kautta. Kieliraja yhdistettynä kirkkoon kuulumiseen erottelee tehokkaasti sipoolaisia seurakuntien tapahtumien suhteen.

Myös se, onko **Sipoon Sanomien tilaaja** vaikuttaa monien mielestä viestin perilletuloon. Paperilehti tarjoaa monille ikääntyneille helpon ja totutun tavan olla perillä kunnan tapahtumista.

Sipoon kunta tarjoaa kuntalaisille sähköpostitse toimitettavaa **kunnan uutiskirjettä ja kulttuuriuutisia**. Näiden tilaajat pysyvät hyvin kartalla siitä, mitä Sipoossa on meneillään. Kirjeet tosin tulevat turhan harvoille. Vain muutamat haastateltavista saivat kirjeen/t sähköpostilaatikonsa. Myös perinteisen postin mukana toimitettava **tapahtumakalenteri** oli joillekin tärkeä tiedonsaannin lähde kunnan tapahtumista. Kaupungin nettisivujen tapahtumakalenteri oli kuitenkin monelle vieras ja he, jotka siitä tiesivät, huomauttivat, että sinne jää usein roikkumaan menneitä tapahtumia ja monessa on kesto yli vuoden, joten silmäilyvyys ja juuri nyt ajankohtaisten tapahtumien löytäminen kärsivät.

Ainoa ikäryhmä, joka tuntui olevan täysin vapaa viestinnällisistä haasteista, olivat nuoret. Luultavimmin se, etteivät he tätä nostaneet esille, johtuu kuitenkin enemmän siitä, että he eivät erityisesti etsi kaupungin tiedotusta. Täten havainto luultavammin kertoo siitä, etteivät he osaa sitä erityisemmin kaitakakaan, kuin varsinaisesta tyytyväisyydestä viestintään. He eivät maininneet tapahtuviin liittyvää viestintää lainkaan. Kysyimme myös erikseen, miten tapahtuu päätös lähteä nuorisotalolle, kirjastolle, tai muualle aikaa viettämään. Syiksi mainittiin enemmän kohteen sijainti, hetken päätös ja sinne hakeutuminen, missä kaverit tänään ja yleensä ovat, kuin että seurattaisiin jonkinlaista tapahtumaviestintää ja sitä kautta valittaisiin kohde.

VIESTINNÄLLISET JAKOLINJAT

1. Minkälaiset kyvyt ja taidot etsiä tietoa internetistä?
2. Kuinka aktiivisesti seuraa sosiaalista mediaa?
3. Seuraako vain suomenkielistä tai ruotsinkielistä mediaa?
4. Onko itse aktiivinen etsimään tietoja palveluista?
5. Kuuluuko kirkkoon?
6. Onko Sipoon Sanomien tilaaja?
7. Onko sähköpostiin toimitettavan kunnan uutiskirjeen tai kulttuuriuutisten tilaaja?
8. Onko saanut tapahtumakalenterin postissa?

2.3. Palvelujen käyttö yli kuntarajojen

Sipoolaisilla on voimakas tottumus käyttää palveluta yli kuntarajojen. Luonnollisesti sellaisia palveluita, joita kunnassa ei ole, kuten vaikka uimahalli, käytetään naapurikunnissa. Kuitenkin myös useita tämän selvityksen piirissä olleita palveluita käytetään myös Sipoon ulkopuolella. Useat esim. seuraavat paitsi Sipoon opiston kurssitarjontaa, myös vaikka Keravan kansalaisopiston tarjontaa samaan aikaan. Kurseja voidaan myös valita sen mukaan, kumman ajan-kohta sopii itselle paremmin.

Erityisen tyypillistä on kulttuuripalvelujen käyttö yli rajojen. Useat haastateltavat seuraavat tarjontaa Järvenpää– Kerava -akselilla yhtä aktiivisesti, kuin kulttuuritarjontaa Sipoossa. Verraten harvat mainitsivat hyödyntävänsä Porvoon tarjontaa kulttuurin suhteen, mutta sen sijaan useat kertoivat käyttävänsä Helsingin kulttuuripalveluja vähintään yhtä aktiivisesti, kuin Sipoon palveluja. Porvoon suosion vähäisyydestä ei lukijan ole syytä, tämän selvityksen perusteella, tehdä liian pitkälle meneviä johtopäätelmiä. Kvalitatiivisesti tuotettu määrällinen informaatio ei anna luotettavaa kuvaa palvelujen käytöstä. Yleisenä havaintona todettakoon vain se, että kulttuuripalvelut eivät tunne kunta- tai kaupunkirajoja. Tämä itsessään saattaisi olla arvokas tieto palveluverkon suunnittelussa kolmella tapaa.

Ensinnäkin tieto palvelujen ristiin käytöstä voi vaikuttaa siihen, *kuinka tiivistä yhteistyötä naapurikuntien kanssa, erityisesti kulttuuripalveluissa ja kansalaisopistopalveluissa, kannattaa toteuttaa?* Olisiko sisältöjä, kulttuuriostoja syytä, suunnitella tai vähintään koordinoita yhteistyössä?

Toiseksi voisiko edellisessä luvussa mainittujen viestinnällisten haasteiden ja tapahtumien markkinointiin liittyvien vaikeuksien selättäminen olla helpompaa ja resurssitehokkaampaa, jos sitä tehtäisi usean kunnan yhteistyönä? Varsinkin kun palvelujen käyttö joka tapauksessa tapahtuu kuntarajoista piittaamatta.

Kolmantena huomiona useampi haastateltava nosti esiin vaihtoehdon, jolla kuntien välistä palvelukäyttöä voisi helposti lisätä. *Yhteiskuljetukset vaikka naapurikuntien uimahalleihin tai kulttuuritapahtumiin saattaisi olla mielekäs tapa lisätä sipoolaisten hyvinvointia.* Vaikka palvelua ei tuotettaisi omassa kunnassa, onko sillä itseisarvoista mer-

kitystä? Kyse on viimekädessä kuntalaisten hyvinvoinnista, ei sittenkään siitä, mikä kunta nimellisesti palvelut tuottaa.

Erityisen tarpeellisena yhteiskuljetuksia pidetään osittain senkin vuoksi, että Sipoon julkisia kulkuyhteyksiä naapurikuntiin pidettiin melko heikkoina. Tämä vaikuttaa myös työmatkaliikenteeseen erityisesti Keravan suuntaan. Bussien aikataulujen sopivuus määrittä monien käytöstä kulttuuri- ja liikuntapalvelujen kuluttajana. Osa mainitsi bussikuljetusten olleen aiemmin yhdistysten järjestämiä. Kunta voisi myös tehdä yhteistyötä yhdistysten kanssa sellaisten järjestämiseksi.

3. Kulttuuripalvelut

3.1. Kulttuuripalvelujen rooli arjessa

Kulttuuripalveluiden teema puhututti luontevasti haastateltavia. Moni teemahaastatteluihin osallistuneista oli osallistunut säännöllisesti kunnassa järjestettäviin kulttuuritapahtumiin, sekä kuluttivat kulttuuria myös muin tavoin. Usealla osallistuneilla oli oma-aloitteisesti paljon sanottavaa kulttuuripalveluista, sekä niitä läheisesti koskevista asioista, kuten tapahtumiin liittyvästä tiedottamisesta. Kulttuuripalveluista puhuttaessa harvalla oli tarkkarajainen ajatus siitä, minkä osan kulttuuritapahtumista, tai -palveluista juuri kunta järjestää. Tärkeämpiä hahmotuksen tapoja oli, missä kulttuuria kulutetaan ja mitä varsinainen sisältö on. Useat haastateltavista mainitsivat, että heille tärkeintä oli vaikkapa tapahtuman ympärillä oleva sosiaalisuus, eli se, että itse kulttuuritapahtuman ympärille rakentuu jonkinlainen mahdollisuus toteuttaa sosiaalisuutta läheisten, tai laajemman paikallisten joukon kanssa. Yleisesti kulttuuri koettiin hyvin tärkeäksi osaksi elämänlaatua ja kuntakokemusta.

“Absolut nödvendig, jag skulle inte klara mig utan kultur.” N80

Kulttuuripalvelut olivat myös teema, jossa kuntarajat merkitsivät monelle muita palveluita vähemmän. Harva koki millään tavalla erikoisena tai ongelmallisena oman kunnan palvelutarjonnan kannalta, että kulttuuria käytiin kuluttamassa joustavasti naapurikunnissa, etenkin Järvenpäässä, Keravalla, sekä Helsingissä. Vähäisemmässä määrin haastateltavien anekdooteissa suuntauduttiin myös Porvooseen. Tämä siis vahvana kontrastina vaikkapa siihen, että kuntalaisena joutuu käymään uimahallissa Tuusulassa tai Keravalla. Kulttuurin perässä on siis luontevampaa liikkua, kuin monen muun palvelun.

“Seuraan aktiivisesti oman kunnan tapahtumakalenterin lisäksi Keravan Keuda-talon ja Järvenpää-talon tarjontaa. Kun tulee vastaan jotain, mikä kiinnostaa itseä, ensisijaisesti musiikki, suuntaan sinne. Seurakunta järjestää hienoja konsertteja täällä Sipooissa. Ensi viikon keskiviikkona olen jo sopinut, että suuntaan kansallismuseoon Galen-Kallela -näyttelyä katsomaan, ennen kuin se menee remonttiin.” N72

Mikä vie kuluttamaan kulttuuria Helsinkiin? “Kaipaen vähän parempaa teatteria. Joskus tykkäsin kesäteatterista, mutta en oikein jaksakaan enää niitä. Sipoon kirkon musiikki-tapahtumat on todella hienoja, musiikkia varten ei tarvitse lähteä musiikkitaloon. Siihen kulttuurin kuluttamiseen liittyy myös se, kun asuu kavereita siellä. Mennään porukalla ja syy lähteä on myös sosiaalisuus.” N55

3.2. Kulttuuritapahtumiin hakeutuminen

Haastateltavista moni jakoi, että kaipaisi enemmän tietoa juuri itselle sopivista tapahtumista. Viitaten viestinnän teemaan, joka on esitelty raportin yhteisessä osiossa - tapahtumatiedottaminen oli yleisin esimerkki, jota käytettiin viestinnästä, jota kaivattaisiin enemmän, tai paremmin kohdennettuna. Monta kertaa toistunut havainto oli, että kunnan alueella järjestettiin kiinnostava tapahtuma, mutta joko

- sai itse kuulla siitä vasta jälkeenpäin
- siitä ei ollut kuullut kukaan muukaan ystävistäni, joiden tiedän olevan kyseisenlaisista tapahtumista hyvin kiinnostunut,

- oli kyllä löytänyt tapahtuman, mutta niin viime tingassa, ettei aikataulu enää joutanut siihen.
- oli kyllä löytänyt tapahtumaan, mutta totesi, että esiintyjä on niin tunnettu, että on erikoisen vähän yleisöä paikalla.

”Men senaste går kväll, var det en jättefin concert i kyrkan. Det var privatpersoner som ordnar i samarbete med Sibbo svenska församling. En concert för Ukrainas barn. Det var gratis. Men där var inte många. I morse talade jag i vattenjumban med två som sade att de visste inte om det.” N80

Eritoten, jos haastateltavalla ei ollut luontevaa etsiä tietoa netistä, tuntui monesta, että tapahtumien löytäminen on vaikeaa. Tunne oli, että joutuu seuraamaan monia julkaisuja - niitäkin, jotka eivät muuten olisi juuri itselle suunnattuja - että löytäisi kaiken kunnassa järjestettävän, itseä kiinnostavan tapahtuman. Parhaiten tiedonsaanti varmistuikin vain oman aktiivisuuden kautta, joko itse yhdistysten ja kunnan tapahtumien parissa, tai muuten verkostoitumalla. Yhteinen tietoisuus tuntui haastateltavilla olevan, että tekemistä riittää, mutta kaikki eivät löydä niiden pariin.

”Näitä [ilmoituksia tapahtumista] saa metsästä ilmaisjakelulehdistä suomen ja ruotsinkielisistä ja jos tilaat ruotsinkielisen lehden, siellä ei ilmoiteta suomenkielisistä tapahtumista ja toisin päin. Eli jos meinaat kartoittaa kaikki, pitää käydä kirkon ja eri kielten julkaisut läpi, sitten on vasta kartalla.” N72

”Kirkko tiedottaa tapahtumistaan hyvin, mutta on kuuluttava seurakuntaan, että saat tiedon niistä.” N72

”Kommunikaatio eri yhdistysten välillä ei toimi.” N66

”Jos vain on itse aktiivinen, viikolle löytyy monta mielenkiintoista tapahtumaa” N76

Oli myös huomattavissa ilmiö, että moni, joka käytti internetiä tiedonhakuun, ei kuitenkaan täysin hahmottanut, mikä on paras tapa tapahtumien etsimiseen kunnan alueella. Sen sijaan, että seuraisi sosiaalisessa mediassa kaikkia haluamiaan tapahtumanjärjestäjiä, tai että luottaisi hakukoneen kykyyn löytää eri sivustoilta suoraan tapahtumakalenterisivuille, useampi aloitti haun kunnan etusivulta ja turhautui siihen, kuinka vaikea reitti etusivulta ajankohtaisiin asioihin ja tapahtumiin oli.

”Det här Sibbos hemsida borde arbetas om. Man får bläddra och bläddra och så kommer det samma på nytt, och sen måste man bläddra och bläddra mera.” N80

Miten muuttaisit nettisivuja? ”Nyheterna först. Ny får man scrolla genom alla dag-hem, och skolor och blå blå blå, sen kommer nyheter. Och så kommer tre nyheter. Och sen ska man trycka på knapp ”flera”, ”lisää”, sen kommer det flera. Att det skulle vara

så att man ska trycka på knapp "evenemang" så ska det komma direkt till evenemang. Inte så att man skulle söka och söka." N80

Mahdollinen ratkaisu voisi todella olla kunnan sivujen reitityksen kehittäminen. Myös kunnan sivuilta löytyvästä tapahtumakalenterista mainittiin, että siellä oli useita menneitä tapahtumia yhä "ajankohtaisen" listan kärjessä. Mutta myös mahdollisuuksien mukaan voisi auttaa aktiivikuntalaisten ja eläkeläisten opastaminen tiedonhakuun juuri tapahtumaetsintätarpeen kanssa. Luultavasti pienellä panostuksella, vaikkapa vertaisopastuksen muodossa, voitaisiin opettaa kohderyhmä löytämään tapahtumia paljon nykyistä paremmin.

Monelle kulttuurin kuluttaminen oli ensisijaisesti sosiaalinen tapahtuma. Moni muisteli, että ennen oli ollut jonkinlaisia bussikyytejä, joita järjestettiin eri kulttuuritapahtumiin ja sillä ei monen sanoissa ollut niin väliä, mikä kohde edes oli, koko matkassa oli hauskaa tunnelmaa ja niitä kaipasi yhä. Havaintojen perusteella niitä ei enää samassa muodossa jossakin järjestetä. Myös ryhmät ja sosiaalisuus olivat monille se syy lähteä jonnekin kuluttamaan paikallista kulttuuria. Tämän sosiaalisen kulman hyödyntäminen voisi olla hyvä tapa saada ryhmiä liikkeelle erilaista kulttuuritarjontaa kuluttamaan.

"Monet yhdistykset järjestivät yhteismatkoja kunnan ulkopuolelle, ne ovat olleet todella hyviä reissuja." N66

"Sanotaanko, että kun miettii vaikka paria kesäteatterikäyntiä, joita viimeisen vuoden aikana on tullut. En olisi lähtenyt vain sen esityksen takia, vaan seuran vuoksi. Mutta sitten vasta sisältö potkaisi. Ystävät vetää mut sinne ja sitten olen todella tyytyväinen, että menin. Mutta ei tulisi itse lähdettyä." N76

Moni tunnisti, että korona-aika oli aiheuttanut muutoksen omassa tavassa kuluttaa kulttuuria. Jokin rutiini oli erilaisissa perinteissä katkennut, eikä kaikkia niitä ollut aloittanut uudelleen. Esimerkiksi monelle kesäteatterissa käyminen kuului ennen erottamattomasti kesään, mutta nyt se on enemmän erillinen valinta. Myös osa tunnisti itsessään muutoksen siinä, että kokivat koronan jäljiltä vähemmän poisjäämisen pelkoa¹. Eli oltiin valmiimpia hyväksymään, ettei minun tarvitse olla kaikkialla tapahtumissa itse mukana - silti en putoa pois piireistä, tai kärsi muuta määrittelemättömämpää vastoinkäymistä.

"Huomaa omasta käytöksestään, että menovarvas ei kutkuta sillä tavalla. Jossain määrin sitä hyväksyi, ettei kaikkialla tarvitse olla." N76

KULTTUURIPALVELUT

- Tärkeä rooli hyvinvoinnin tuottajana.
- Paljon ristikkäiskäyttöä eri kuntien välillä
- Tiedonsaanti tapahtumista vaikeaa.
- Bussikuljetuksille tarvetta.
- Söderkullassa saisi olla enemmän julkista taidetta.

---

¹ FOMO, Fear of Missing Out

3.3. Julkinen taide

Julkiseen taiteeseen oltiin yksimielisen tyytyväisiä. Liikenneympyröiden taideteokset tulivat lähes kaikille mieleen, kun teemaa lähestyttiin avoimin kysymyksin. Osa oli tyytyväinen nykytilaan, toiset kaipaillivat myös Söderkullan alueelle vastaavaa taidetta.

”Julkinen taide on hienoa, kunhan Söderkullaankin saadaan. Ne on erikoisia ja piristää. Kunta panostaa viheralueisiin, kukka-asetelmiin ja jouluvaloihin. Ihan onnistuneita ne ovat.” N72

Turvapaikka, osa 3; Nikkilän keskusta

4. Kirjastopalvelut

Lähes kaikki haastateltavat olivat kirjaston vakiasiakkaita. Kirjasto oli monelle teemahaastatteluun osallistuvalla niin keskeinen palvelu, että puhe siirtyi siihen oman mielleyhtymän kautta, usein puhuttaessa aivan muista kunnan palveluista. Kirjaston palveluun oltiin myös hyvin tyytyväisiä.

”Kirjastohan on [minulle] ihan todella tärkeä paikka. Minä olen saanut sieltä aina kyllä todella hyvää palvelua. Kaikki kyllä toimii ja on aina toiminut.”

Yhdistävin teema, joka kirjastosta puhuttaessa mainittiin, oli paljon mediassa ja muualla tässä raportissa esillä oleva nuorten häiriökäytös. Kirjaston aukioloaikojen rajoittaminen, osana ongelman ratkaisua, koettiin negatiivisesti. Haastateltavat tunsivat henkilökuntaa kohtaan sympatiaa, mutta aukiolon supistaminen koettiin työssäkäyviä rankaisevana. Sen nähtiin myös olevan vain ongelman siirtämistä toisaalle, ei ratkaisuna.

Kirjasto käsitteenä elää murrosvaihetta.

Siinä, missä aiemmin vain kirjat, musiikkilevyt ja elokuvat fyysisinä kopioina ovat olleet kirjaston palvelujen ydintä, on siitä tulossa digitalisaation ja muiden kehityskulkujen myötä länsimaissa ylipäätään, mutta myös Suomessa paljon laajempi kokonaisuus. Kirjojen ja tallenteiden lainausmäärien valtakunnallinen lasku siirtää kirjastojen painopistettä tapahtumien, sosiaalisuuden, kotouttamisen edistämisen, tiedotuksen ja omaehtoisen oppimisen suuntaan. Muutoksen tahti vaihtelee paljon kunnittain.

Kirjaston muuntuvasta roolista kertoi osaltaan se, että kirjastoa käytettiin näidenkin haastateltuiden valossa kovin erilaisiin tarpeisiin ja kokemukset kirjastosta ylipäätään vaihtelivat suuresti, vaikka päävire oli positiivinen:

”Tänne kirjastoon on tullut frisbeegolfilainausmahdollisuus ja sitä tulee käytettyä enemmän kuin kirjoja.” M53

”Mä käyn katsomassa kirjastossa katsomassa noita taidenäyttelyitä. Kirjat mä tilaan netin kautta, en käy selaamassa hyllyjä.” N42a

”Koen että tämä on aika pieni kirjasto, käyn Oodissa mm tulostamassa isoja kuvia” N42a

”Satutunneilla ollaan käyty lapsen kanssa, selailen hyllyjen välissä tehtyjä nostoja.” N42b

”Nyt meitä säännöllisiä kävijöitä narkästyttää se, että tämä on muodostunut nuorisotilaksi. Järvenpäässä on samat ongelmat” M51

Valtaosalle haastateltavista Nikkilän kirjaston toimipiste oli lähin ja luontevin asiointipaikka, mutta haastateltavista yksi otti kantaa myös Söderkullan toimipisteeseen. Hän kehui palvelun laatua, etenkin sitä, miten henkilökunta ottaa asiakkaat vastaan. Hän kuitenkin koki, että Söderkullan toimipiste on lähinnä lastenkirjasto ja toivoi, että myös aikuisasiakkaat otettaisiin paremmin huomioon toimipisteen valikoimassa.

Moni haastateltava mainitsi kirjaston taidesi-
säلتöjen näyttelytilan positiivisessa vireessä.
Useat nostivat sen esille kysyttäessä kulttuu-
rista ja näyttelyistä kunnan alueella. Kirjaston järjes-
tämät tapahtumat myös antoivat aihetta kehuihin ja kiitok-
seen. Kirjailijavierailut olivat etenkin sellaista sisältöä, jota
toivottiin lisää. Mika Aaltolan taannoisessa haastatte-
lussa oli ollut henkilökohtaisesti moni haastatel-
tava mukana ja sitä kiiteltiin.

Kirjaston tapahtumiin liittyi myös sama koettu haaste, kuin kulttuuripalveluiden ja yhdistysten tapahtumatarjontaan kunnan alueella. Hyvistä tapahtumista ei saa tarpeeksi moni tietoa ja ne jäävät siksi turhan pienen joukon iloksi. Moni uskoi, että viestimällä jo järjestettävistä asioista paremmin, ne saavuttaisivat laajemman joukon kuntalaisia.

Haastattelun haaste osuu valitettavasti siihen, että kirjastoon liittyvistä kommenteista on vaikeaa rakentaa johdonmukaista trendiä, jossa monilla olisi ollut yhteneväinen näky siitä, mihin suuntaan kirjastoa pitäisi kehittää. Yksittäisiä ehdotuksia toki esitettiin mutta ”kaistan” tuntui vievän kirjaston järjestyshäiriöhaasteet, jotka ovat viime aikoina kasvaneet monen mielestä sietämättömän suuriksi.

Ideoita kirjaston kehittämisestä kysyttäessä pääosa avoimista kommenteista liittyi tiettyjen nuorien aiheuttamaan häiriöön ja usein muita ideoita joutui kysymään vielä erikseen. Tämä oli jossain määrin odotettavissa, sillä usein ihmiset näkevät selvästi suurimpana kokemansa ongelman johonkin palveluun liittyen, mutta heidän on vaikeaa käyttää mielikuvitusta siihen, mitä pitäisi ratkoa, jos tuota ongelmaa ei olisi. Kirjaston tilojen käytöstä, sekä järjestettävästä sisällöstä haastateltavat antoivat monia ehdotuksia, joita on listattu tähän:

”Tiedän, että Pornaisissa on ollut sellaista, että kirjasto on auttanut lukupiiriin ihmisiä löytämään luettavaa olevaa kirjaa alueen muista kirjastoista. Se olisi todella arvokasta palvelua. Samoin tätä [Nikkilän kirjaston kokoushuonetta] voisi käyttää hyvin lukupiiriin tapaamisiin.”

”Kirjailijavierailuja saisi olla enemmän kirjastossa, ne ovat olleet tosi mielenkiintoisia, mutta niitä on liian harvoin.”

”Kirjaston kahvilan haluaisimme takaisin. Se oli tosi mukava kohtaamispaikka. Tässä keskustassa ei ole lainkaan kahviloita.”

”Tarjontaa lapsille, vaikka satutunteja ja tapahtumia, voisi ehkä olla enemmän kirjastossa.”

”Nyt kirjasto menee aikaisin kiinni monena iltana ja se on todella pöyristyttävää. Eihän se tulisi kuuloonkaan, että vaikka koulu suljettaisi, jos opettajat päättäisi, ettei tämä ole kivaa.”

”Kirjaston varhainen sulkeminen rajoittaa niitä, jotka ovat työelämässä.”

”Kirjasto on kyllä sellainen palvelu, josta ei kyllä kannata tinkiä... että suljetaan liian aikaisin...”

”Södiksen kirjastossa on hyvin hoidettu asiat lasten kannalta. Sielläkin on kyllä nuoriso vähän ongelmana.”

”Kirjaston sulkeminen [nuorison häiriökäyttäytymisen vuoksi] ei ole ratkaisu.”

”Ei ikäihmisistä kukaan uskalla tänne [kirjastolle] illalla enää tulla [nuorison vuoksi]. Eläkeläisten kannattaa tulla tänne korkeintaan klo 15:a asti.”

KIRJASTOPALVELUT

- Keskeinen rooli hyvinvoinnin tuottajana.
- Murrosvaihe meneillään.
- Järjestyshäiriöt piinaavat.
- Taidenäyttelytila saa kiitosta.
- Tapahtumia voisi olla enemmänkin ja paremmin tiedotettuna.

5. Nuorisopalvelut

Nuoria tavoitettiin kolmeen teemahaastatteluun, jotka olivat kestoltaan hieman muita lyhyempiä. Nuoret, jotka näihin keskusteluihin olivat valikoituneet, olivat kaikki yläkouluikäisiä ja oleilivat haastattelua ennen kirjaston tiloissa puolen päivän aikaan. Noin puolet olivat ruotsinkielisiä, loput suomenkielisiä äidinkieleltään.

He olivat kaikki melko tyytyväisiä asioiden nykytilaan, tai eivät halunneet vertaistensa edessä avata liian hankaliksi tai sosiaalisesti riskialttiiksi kokemiaan aiheita, joten näistä teemoista joutui kysymään melko paljon ohjaavia kysymyksiä.

5.1. Nuorten ajankäyttö ja toiveet

Haastatteluihin tulleet nuoret olivat aktiivisia ajankäyttäjiä. Lähes kaikilla nuorilla oli jokin harrastus, joihin he arkipäivänä jatkoivat koulun jälkeen. Kyseisillä nuorilla oli koulujen loppumisen jälkeen, mutta ennen harrastusten alkamisajankohtaa kuitenkin aikataulussa väli, jossa käytiin usein kirjastolla viettämässä aikaa, sitten jatkettiin kodin kautta harrastukseen. Osalla päivän rakenne oli muuten samanlainen, mutta harrastuksen sijaan nähtiin kavereita illalla, tai vietettiin omaa aikaa kotona. Aika, joka kirjastolla käytettiin, vaihteli kymmenestä minuutista yli tuntiin. Syiksi, miksi juuri kirjasto kuului päivän rutiniin, mainittiin, että se on niin kätevällä paikalla bussin odotteluun, että siellä on lämmin ja sohvia, joilla istua ja viettää aikaa kavereiden kanssa, tai odottaa kavereita, jotka eivät ole vielä päässeet koulusta.

”Efter skolan är jag här i bibban, och sen reser jag hem till Södis.” T16

”Täst varmaan kotiin, sit salille, sit takas kotiin, sit skeittaaan.” P15

”Mä varmaan istuskelen täällä vielä vähän. Sit mä meen kotiin, nukun vähän, pelaan vähän, sit meen treeneihin. Sit ulos, jos vielä jaksaa.” P16

”Tääl on sohvi ja mukava paikka viettää aikaa. Ootetaan vaan kavereita. Ei meille oo ikinä tultu sanomaan mitään henkilökunnalta, et olkaa hiljaa tai mitään, et ehkä täällä on ihan mukava olla.” P15

Pyrimme selvittämään, mikä ohjasi ajankäyttöä iltaisin. Suoraan kysymykseen aiheesta, jaettu näkemys tuntui olevan, että aikaa vietetään mieluiten ulkona, mutta talvella se ei säiden puolesta ole mahdollista. Se on luultavasti pääsyy siihen, miksi kirjastosta on tullut joillekin mieluisa paikka viettää aikaa myös illemmalla, sen lisäksi, että siellä ollaan useimmiten odottamassa kavereiden pääsyä koulusta, tai bussia heti koulun jälkeen. On todennäköistä, että kesän tullen nuorten halu tulla juuri kirjastolle aikaa viettämään vähenee.

”Kavereiden kaa vaa jonnekin mennään. Yleensä mennään tohon koulun pihalle, kesäl varsinkin. Siellä on fudiskenttä, skeittii, porukka koontuu sinne. On istumapaikkoja ja tilaa. Eikä tulla häätämään pois tai häiritsemään. Tai sit kaupan pihalle. Siellä kuitenkin on vartijoita, jotka joskus ajaa meidät pois.” P15

Selvitimme haastatteluissa myös suhtautumista nuorisotilaan ja nuorisopalveluihin ylipäätään. Nuorisotila oli kaikille haastateltaville tuttu ja kaikki olivat joskus käyneet siellä. Kaikkia haastatteluun valikoituneita yhdisti kuitenkin kokemus siitä, ettei se ole ihan *oma juttu*. Yksityiskohtien tasolla syyt vaihtelivat, mutta keskeinen yhdistävä tekijä oli, ketkä muut siellä käyvät ja onko siellä porukkaa, joka on minulle läheistä ja että onko se sitä kautta tunnetasolla tarkoitettu juuri ihmisille kuten minä ja meidän porukka. Esimerkiksi ruotsinkielisillä nuorilla oli kokemus, että vaikka nuorisotilaan olisi periaatteessa tervetullut, se on kuitenkin keskeisesti suomenkielisen nuorison tila. Joillakin asia oli yksinkertaisimmillaan niin, että oma kaveriporukka joko asuu muualla, tai että juuri heillä ei ole tapaa käydä nuorisotilalla

”Se (nuorkka) voisi olla vähän lähempänä”. P16

”Nuorkalla on aika paljon jengii, ei me just varsinaisesti, mutta tiedetään että siellä käy paljon porukkaa. Eri kaveriporukoita, joilla ei oo muuta paikkaa silloin illalla.” P15

Jos harrastusta ei olisi, voisiko silloin mennä nuorisotilalle viettämään aikaa säännöllisesti? ”Periaatteessa joo, mutta ehkä just mä en menis sinne, vaikka periaatteessa voisinkin. Mulla on pari kaveria, parhaat kaverit just täältä, mutta muuten hyvät kaverit on muualla. Nuorkalla ei oo ihan omaa porukkaa, ne on tuttuja muttei frendejä frendejä.” P15

”Jag har varit där, men går inte ofta. Jag tänker att de flesta där är finsktalande.” T15

Sijainnilla on luultavasti tärkeä merkitys nuorisotilan käytölle. Kysyimme, että jos nuorisotila olisi kirjaston paikalla ja kirjasto siellä, missä nuorisotila nyt on, kummassa haastateltavat silloin luontevimmin viettäisivät aikaa. Kaikki vastasivat, että siinä, joka olisi kirjaston paikalla. Eli haastateltavat kokivat sijainnin kätevyuden ensisijaiseksi ajanviettopaikan valinnan syyksi ainakin koulun jälkeen. Koulun ja kauppojen läheisyys ovat keskeisiä nuorten sijoittumista määrittäviä tekijöitä. Kenties illalla, kun jonnekin hakeudutaan erikseen, on nuorisopalvelun sisällöllä ja juuri sillä, millä profiililla muut nuoret hakeutuvat kyseiseen palveluun, enemmän väliä.

”Nuorisotalo on liian kaukana. Olen ehdottanut kunnalle, että ottaisivat Wessmannin talon nuorison käyttöön. Se vaatii muutoksia, mutta se voisi olla yksi ratkaisu.” M51

Pyrimme myös selvittämään, mitä nuoret toivoisivat kunnan katukuvaan tai osaksi palveluvalikkoa. Avoimet toiveet nuorilla kysymykseen, mitä he kaipaisivat kuntaan enemmän, liittyivät ensisijaisesti vapaa-ajanviettoon ja omiin harrastuksiin ja niiden toteuttamismahdollisuuksiin.

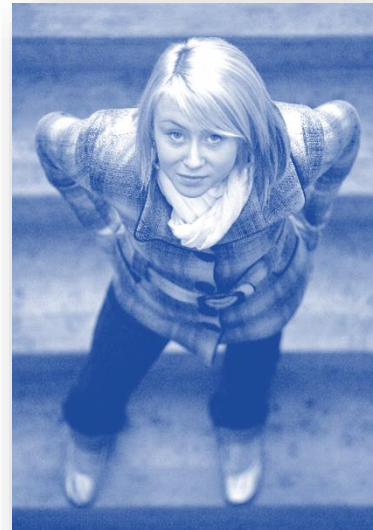
Isossa kuvassa Sipoo koettiin hyvänä paikkana elää nuorena. Lähes jaettu kommentti kaikilta muista kommenteista riippumatta oli myös, että jos Nikkilään jotain kaipasi, se olisi pikaruokaravintola.

”No ny är det helt bra, som det är just ny, eller dom kan ju bygga en McDonalds” T16

Voisi olla vähän parempi koriskenttä. Tääl ei oo missään oikeen kokoisii korei. Semmosii pikkukorei vaan. Niihin kun heittelee, niin menee heitto pilalle, tottuu pieniin koreihin. Sit kun menee treeneihin, ei heitto enää kulje.” P15

”Enemmän jotain skeittimestoja. Jotain rappusia, mitä vois hyppiä. Jos menee tonne yhen kerrostalon pihaan, jossa oon käynyt tässä parin päivän sisään, tulee aina joku mummo huutamaan. Klassikko.” P15

”Moposuora, semmoinen suljettu, missä voi olla vapaasti. Voi polttaa kumii ja keulii. Jonne ei tulis poliisit huutaa.” P15

5.2. Nuorten ongelmallinen käytös

Nuoret tunnistivat myös, että osan nuorista käyttäytyminen on ongelmallista, erityisesti kirjastossa. Haastateltavat olivat kaikki itse yläkouluikäisiä ja näkivät, että joukko, joka ajautuu hankaluuksiin kirjaston työntekijöiden kanssa, on heitä itseään nuorempaa. Kukaan ei tuntenut heitä henkilökohtaisesti, mutta arvioivat heidät noin kuudesluokkalaisiksi. Kukaan nuorista ei erityisesti maininnut, että häiriökäyttäytyminen häiritsisi itseä, pääosin suhtautuminen oli lähinnä asian havainnoivaa ja neutraalia.

”Joo, mä veikkaan, että ne on niitä vähän nuorempia, vitos-kutos-seiskaluokkalaisen ikäsi, jotka jonneilee siellä. Hakee vähän rajoja vissiin. En mä niitä sen tarkemmin tunne.” P16

Nuoret eivät erityisesti maininneet, että kokisivat häiriökäyttäytymisen juontuvan jotenkin reaktionä siitä, miten nuoria kohdellaan tai lähestytään. Henkilökunta kirjastossa ja etenkin nuorisotyöntekijät koettiin todella mukaviksi. Vain tietyn joukon nähtiin ajautuvan riitoihin heidän kanssaan oman toimintansa seurauksena.

Nuoriin liittyvää keskustelua esiintyi myös muissa ikäryhmissä vailla erityistä aiheeseen johdatelua. Tällöin näkökulmista ensisijainen oli kirjastossa ja keskustan alueella näkyvä nuorten koettu häiriökäyttäytyminen. Nuorten äänenkäyttö koettiin kirjastossa häiritseväksi, sekä nuorisotapa käyttäytyä koettiin muin tavoin uhkaavana, tai pelottavana. Osa uumoili nähneensä tapahtuvaa huumekauppaa.

”Olin lapsenlapsen kanssa käymässä palauttamassa kirjoja ja pihalla seisokeli nuoria. Lapsenlapsi sanoi mulle, että mummi, mua pelottaa. En tiedä, mikä niiden nuorten olemuksessa oli, josta se tuli, vai poimiko hän sen, kun mä itse jännityin siinä tilanteessa. Mutta ei näin saisi olla, että kirjastossa käyminen pelottaa.” N66

”Yritän vältellä niitä aikoja, kun siellä se tietty nuorten porukka on paikalla. He notkuvat portaissa ja kaikkialla ja pitävät ääntä. Ja kyllä mä aavistan mikä siinä vaihtaa käsiä siinä parkkipaikalla.” N, eläkkeellä

Kokemus nuorten haitallisesta käytöksestä ei rajoittunut vain kirjastolle, vaan osa koki turvattomuutta koko Nikkilän keskustan alueella. Ilmeisesti samat nuoret siirtyvät joskus kaupan sisäänkäynnille kerjäämään rahaa ja tämä koettiin myös ahdistavana. Jos säännönmukaisuutta on haastateltavien taustasta haettavissa, vanhempi osa haastateltavia oli kaikista eniten huolestuneita nuorten käyttäytymisestä.

”Ei ole asiaa kauppaan tai ulkoilemaan keskustaan tietyn kelloajan jälkeen. Saa vilkuilla koko ajan olkansa yli. Eräs ystäväni kohtasi nämä nuoret tuolla ja kun hän ei suostunut antamaan rahaa, hänen päällensä syljettiin.” N eläkkeellä.

Osa haastateltavista halusi ymmärtää nuoria, selittämällä käytöstä monin eri tavoin. Osa koki, että ongelmien taustalla on tekemisen puute. Nuorisotilan etäisyys keskustasta koettiin myös ohjaavana tekijänä siihen, miksi halutaan viettää aikaa kirjastossa. Jotkut näkivät, että kirjastolle ohjasi myös säätlemättömän tilan kaipuu. Nuorisotilalla on säännöt, miten kuuluu olla, kirjastossa voi olla vapaammin.

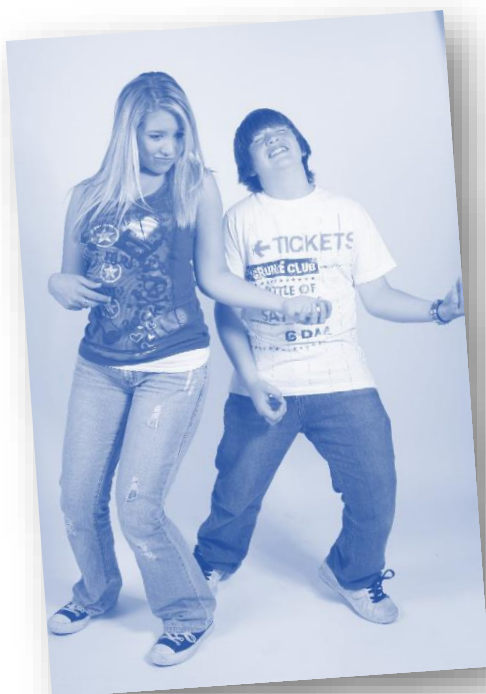
”Nuorille ei oikein ole mitään tekemistä, heillä ei ole mitään tapahtumia, joten he vain oleilevat tuolla kirjastossa.” N72

Moni haastateltava olikin pohtinut sitä, miten nuorison asettamaa haastetta voisi ratkoa. Kirjaston aukioloaikojen rajoittamista ei kannattanut kukaan ja vaikka useat olivat eläkkeellä ja saattoivat valita kellonajan, jolloin palvelua käyttävät, he olivat turhautuneita työssä käyvien asiakkaiden puolesta. Osana keskusteluja, ratkaisuehdotuksia nuorten aiheuttamaan haasteeseen esitettiin:

- *Bänditoiminta, musiikkitoiminta (ohjatusti)*
- *Harrastustoiminnan lisääminen, että kaikilla olisi joku ryhmä, johon kuulua*
- *Tarjotaan mahdollisuuksia löytää oma juttu, kokeilujen kautta*
- *Moponkorjaustalli, voisiko olla sikalan tiloissa? (ohjatusti)*
- *Aikuisten mukanaolo kaikessa on välttämättöntä, käyttäytymiskulttuuria luomassa*
- *Moposuora jossakin etäällä*
- *Taideopetuksen lisääminen*

Yksi haastatelluista nuorista (T16) kuitenkin antaa ajattelamisen aiheetta tekemisen puutteelle. Yleinen toive hänellä oli vain se, että *olisi joku paikka, missä istuskella*. Kirjastolla se on ja siksi kirjastolle tullaan. Ehkä nuorten tarpeet eivät sittenkään ole niin vaativia, mitä vanhempi polvi helposti ajattelee.

NUORISOPALVELUT

- Nuorisotilan pitäisi sijaita keskustassa, lähempänä kouluja ja kauppia.
- Pikaruokaravintolalle olisi kysyntää.
- Koulun piha tarjoaa hyvän harrastuspaikan.
- Moposuoran ja mopojen ohjatun korjauksen ympärille voisi löytyä mielekästä tekemistä.
- Usein pelkkä hyvä istuskelupaikkakin riittäisi.

6. Liikuntapalvelut

Kartoitettavista palveluista kvalitatiivisen mittaustavan heikkoudet korostuivat liikuntapalveluihin liittyvissä kysymyksissä. Kullakin haastateltavalla, joka liikunnan teemasta puhui, oli omat harrastuksensa ja omat tapansa liikkua ja kysyttäessä kaikki toivoivat parempia olosuhteita ja mahdollisuuksia oman lajinsa harrastamiseen. Sama vastausten rakenne toistui sekä aikuisten, että nuorten haastateltavien kohdalla.

Ainoa lähes kaikkia haastateltavia yhdistävä teema, josta ei tarvinnut erikseen kysyä, oli toive uimahallista. Se jaettiin kaiken ikäisten kesken ja oli usein ainoita oma-aloitteisesti esille nostettuja liikuntaan liittyviä avauksia osana teemahaastatteluita. Palveluista, joita joutui kuluttamaan kuntarajojen ulkopuolelta, uimahallissa käyminen toisen kunnan alueella koettiin myös turhauttavimpana. Tämä verrattuna vaikkapa kulttuuripalveluihin, joiden kuluttaminen naapurikunnassa koettiin arkisena. Kukaan teeman maininneista ei vastustanut uimahallia, tai pitänyt sitä turhana investointina.

”Uimahalli pitäisi olla. Käyn sote-altaassa [Sipoon opiston jumpassa], mutta siellä on niin vähän paikkoja, että suunnilleen saa taistella, että sieltä saa ajan.” N, eläkkeellä

”Uimahalli olisi vanhemmalle väestölle selkeästi terveysliikunta-asiaa ja lapsille uimaan opetteluun asiaa.” M, keski-ikä

”Käydään uimahallissa Tuusulassa”; monet haastateltavat

Keskustelut liikuntapalveluista muuttuivat lähes aina ideointipalavereiksi. Usein haastateltavilla oli joku kehitysehdotus tai havainto, jonka liikuntapalveluiden tulisi huomioida. Lähtökohtaisesti toiveet olivat hyvin yksityiskohtaisia ja juuri omaan asuinpaikkaan ja sen liikuntamahdollisuuksiin liittyviä. Yhteisiä teemoja oli uimahallin lisäksi vaikea löytää. Tässä tiivistetysti keskusteluissa esiin nousseita kehitysehdotuksia:

- *”Aloita aamusi metsäpolulla, sanoo kunnan slogan, mutta täältä Martinkylästä ei pääse kuntopolulle rospuuttoaikana, pitäisi olla parempi yhteys Nikkilän kuntoradalle.” N, eläkkeellä*
- *”Pitäisi paremmin jonkun tutkia, mitä liikuntamahdollisuudet ovat kyläläisten näkökulmasta. Voisiko nyt olevia reittejä helpottaa? Pienellä vaivalla voisi hyödyntää paljon laajemmin, kuin nyt” N, eläkkeellä*
- *”Latuja ei ole täällä näkynyt ollenkaan. Pitäisi olla enemmän.” N, eläkkeellä*
- *”Pitää olla aktiivinen, jos haluaa aikoja, vaikka kuntosalilta” N, eläkkeellä*

LIIKUNTAPALVELUT

- Kaikki toivovat uimahallia.
- Paljon yksittäisiä parannusehdotuksia.

- *”Liikuntamaa lapsille on hyvä. Pääsee kokeilemaan kaikkia lajeja. Mutta se tiedottaminen tästäkin on jotenkin puutteellista.” N, eläkkeellä*
- *Idea: ”Kunta voisi järjestää kesäliikuntajumppia, olisi halpaa ja hyödyllistä monella tapaa”*
- *Idea: Eläkeläisiltä voisi kysyä yksilöllisesti, mikä liikunta kiinnostaisi ja sitten porukalla tukea, että lähdön kynnyks madaltuisi. Yksin tänne kylille helposti jää... Voisi olla vaikka joku pilottikylä aluksi ja testataan, miten saadaan ihmiset liikkumaan aktiivisemmin...*
- *Idea: Pururatoja voisi leventää siten, että latujen vieressä voisi talvisin myös kävellä vaikka koiran kanssa tai mennä maastopyörällä. Tällä vältettäisiin myös kävely laudulla, ja hiihtäjien ja kävelijöiden vaaralliset kohtaamiset. Osa nyt latuina olevista lenkeistä voisi hyvin pyhittää vain kävelyille, koska eivät ole kovin hyviä hiihdon näkökulmasta.*
- *Idea: Kuntopolku, jossa ulkokuntosalivälineet ja muut kuntoiluvälineet olisi hyvä. Kierrotolentti yhdistäisi aerobisen liikunnan ja lihaskunnan. Näitä voisi mennä yhdessä pareina tai ryhmissä vaikka, ohjatusti tai ohjaamatta.*
- *Idea: ”Jos uimahallia ei saada, niin voisiko jotenkin järjestää kimpakuljetuksen vaikka Tuusulan uimahalliin? Olisi myös mukava sosiaalinen tapahtuma (senioreille)”*
- *Idea: kuntosaleilla kannattaisi olla laiteopastusta.*

7. Sipoon opisto

7.1. Sipoon opiston merkitys ja rooli arjessa

Sipoon opiston rooli oli varsin keskeinen useiden haastateltavien, erityisesti naisten, arjessa. Monille opiston kurssien käyminen on säännöllistä ja kiinnostavia sisältöjä kokeillaan aktiivisesti. Kaikki haastateltavat olivat vähintään jossakin elämänsä vaiheessa osallistuneet Sipoon opiston (usein lisäksi jonkin toisen kansalaisopiston) kursseille. Osalle kyse on jossakin määrin jopa elämäntavasta.

”Mä olen lapsesta asti kansalaisopistoa käyttänyt... kun mun piti saada yksi huonekalu verhoiltua, niin totta kai mä lähdin sitä [oppia] kansalaisopistosta etsimään” N62

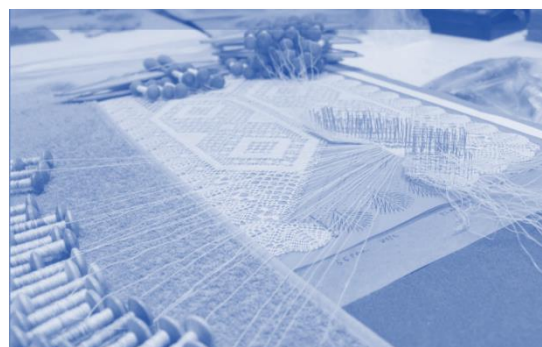
”Olen aina tiennyt, että täällä on verhoilukurssi. Kävin sitten avoimien ovien päivänä juttelemassa opettajan kanssa [harkinnassa olevasta entisöintiprojektista] ja sitä kautta päädyin kurssille.” N59

”Kun mä jään eläkkeelle, niin sitten mulla on aikaa olla täällä päivät ja illat!” N59

Jotkut haastateltavat kokivat myös, että Sipoon opisto tarjoaa käytännössä ainoan mahdollisuuden harrastaa jotakin keskustojen ulkopuolella.

”Sipoon opisto on ainoa, joka tuo harrastusmahdollisuuksia keskustan ulkopuolelle.” N44

Suurin osa käyttää palveluita edelleen, ja käyden usealla kurssilla samanaikaisesti. Lähes kaikki haastateltavat selaavat kurssiesitettä aina kun se ilmestyy, monet pitkin vuotta myös. Monet selaavat pitkin vuotta esitettä netistä. Monet myös selaavat tarjontaa etsimällä jotakin tiettyä aihetta, mutta toisaalta inspiroituvat erilaisista kursseista nähtyään, mitä kaikkea on tarjolla.

”Kurssiesite on sellainen, että sitä luetaan vuoden ympäri.” M53

”Mä tykkään edelleen siitä kirjasesta, huomiokynällä ympyröin sieltä kaikkea ihanaa ja sitten osallistun ehkä kahteen. Mä olen alun perin etsinyt jotakin kielikurssia tai taidekurssia, mutta sitten olen tajunnut, mitä kaikkea [kiinnostavaa] siellä onkaan.” N42a

”Vaimo seuraa aktiivisesti kurssitarjontaa ja vihjailee minullekin sieltä” M44

Varsin tyypillistä on myös seurata ja lähikuntien kansalaisopistojen tarjontaa ja osallistua samanaikaisesti useankin eri kansalaisopiston kursseille.

*"Nykyisin katson Sipoon opiston kursseja, mutta jos sieltä ei löydy, niin katson Kera-
van [kansalaisopiston] kursseja, jos vaikka kellonajat eivät sovi." N42a*

*"Kyllä paljon käytetään eri kuntien kansalaisopistojen tarjontaa. Porvoon kursseille
on kyllä vähän vaikea osallistua, koska liikenneyhteydet Porvooseen ovat melko hei-
kot." M51*

*"Keravan puolella olisi ollut [tästä aiheesta] kurssi, mutta sen ajat eivät sopineet
mun aikatauluihin. Vaimo sitten bongasi tämän [Sipoon opistosta]." M44*

"Porvoossa menisi hopea-kurssi, se kiinnostaisi kovasti." N49

Osana haastatteluja halusimme selvittää, minkälaisille ihmisille Sipoon opisto on suunnattu? Lähtöhypoteesimme oli, että joillekin kansalaisopiston mielikuva itsessään saattaa muodostaa henkisen kynnyksen osallistua kursseille. Tähän kysymykseen ei saatu täyttä vastausta, ehkä siitä syystä, että kaikilla haastateltavilla oli omakohtainen, jopa lämmin, suhde kansalaisopis-
totoimintaan. Kysymykseen, minkälaisille ihmisille Sipoon opisto on suunnattu, saimme vas-
tauksiksi seuraavaa:

"Ihan kaikille, vauvasta vaariin" M53

"Ihan kaikille!" M51

"Kurssit ovat kyllä edullisia, että sikäli sopivat kaikille" N42a

*"Mä olen ihan vähän eri mieltä. Mä sanoisin, että se on työttömät, eläkeläiset ja
kotiäidit ensisijaisesti. Nyt kun olen työelämässä, olen joutunut ottamaan töistä
tunnin vapaata tämän haastattelun vuoksi. Silloin kun mun lapsi oli 1-4 vuotta, mä
olisi halunnut tehdä sen kanssa jotakin työpäivän jälkeen. Kuitenkin kaikki lapsille
suunnatut kurssit ovat klo 9, 10, 11, koska oletetaan, että vanhemmat ovat päivän
kotona, kotihoidossa." N42c*

*"Sipoon opisto ei saisi missään nimessä olla vain tietyille ryhmille tarkoitettu. Ei mi-
tään eliittiä." M51*

7.2. Opetuksen laatu

Kurssien laadun suhteen kokemukset vaihtelivat. Yleishavaintona kurssien laatu saa kiitosta ja monien mielestä kursseilla opetus on hyvin laadukasta.

"Toiselle annan 5/5 ja toiselle 4/5"; kahdelle kurssille osallistunut N42b

*"Molempien laatu on erittäin hyvä, myös tämän nykyisen"; kahdelle kurssille
osallistunut M53*

*"Sipoon opistolla, kaikki kurssit missä olen käynyt, on todella hyvät opettajat."
N59, aktiivikäyttäjä*

*"Opettaja on todella hyvä ja pitkähermoinen. Hän osaa selittää ja näyttää hyvin."
N59*

"Liikuntakurssit ovat Sipoon opistolla tosi hyviä myös ja tosi halpoja." N64

...mutta toisaalta, monilla kokemuksia myös heikommistakin suorituksista. Opetuksen tasalaatuisuuteen ehkä kannattaisi kiinnittää paremmin huomiota. Suurena yleishaasteena koettiin jossakin määrin myös viestinnän puutteet. Kurssiin oleellisesti vaikuttavista asioista oli tiedotettu huonosti tai jokin tieto, jota tuntiopettajat kaipaivat, ei ole kulkenut hallinnosta riittäväällä tavalla.

"Kaikkien kurssien laatu on ollut hyviä, mutta laatuksymys vähän vaivaa minua. Jos haluaisin vaikka opiskella kuvankäsittelyä, niin valitettavasti mulla ei ole luottamusta siihen, että siellä olisi hyvää opetusta. Olen pari kertaa mennyt [kurssille] ja siellä on ollut [opettajana] sellainen minun tasoiseni opettaja." N42a

"Laadussa ja pedagogiikassa on ollut vaihtelua." N42c

"Jos pitäisi opettaa vaikka videoeditointia, niin siellä on helposti joku, joka on vain jollakin apilla editoinut" N42a

"Me ollaan lapsen kanssa osallistuttu sellaiselle taidekurssille, jossa saattoi kokeilla erilaisia... akvarellia, akryylliä, öljyä, liituja, temperaa ja kaikkia, me luultiin, että saadaan ensimmäisellä kerralla kokeilla kaikkia, mutta siellä ollut mitään välineitä. Mun lapset suuttuivat ja lähtivät kävelemään sieltä pois. Oheistuksessa oli sellainen pikku moka, että oli jäänyt sanomatta, että tuot itse kaikki materiaalit" N42b

"Södiksessä oli sellainen sininen halli, johon piti saada ovikoodi, mutta sitä ei koskaan saatu. Joku kangaspuutyyppe tuli sitten epäluuloisen näköisenä avaamaan meille ovea." N42c

"Opistolla voisi olla joku pedagoginen vastaava, joka puhuisi sen tuntiopettajan kanssa, miten voisi auttaa siinä pedagogisessa osuudessa." N42c

"Palautetta kannatta jatkossakin kerätä kurssilaisilta ja kehittää sen perusteella" N42c

"Yhdellä ruoanlaittokurssilla opettaja teki ja me muut vain katselimme tekemistä, emme päässeet itse tekemään lainkaan." N, eläkkeellä

"Viestintä on ongelma. Tiedon saaminen verkkoon kestää luvattoman kauan." Viime syksynä kysyin jotakin sähköpostilla, siihen ei vastannut kukaan moneen viikkoon." N49

"Tällä kurssilla viestintä on ollut heikkoa, jumppakursseilla tosi aktiivista." N59

Vaikka osa haastatelluista suhtautui vähän varauksella Sipoon opiston kurssien tasalaatuisuuteen, mukautumiskyvystä annettiin hyvää palautetta.

"Nykyinen kurssini, tanssikurssi, on sikäli kiva, että voidaan porukalla päättää kesken kurssin, mitä otetaan [opeteltaviksi] lajeiksi. Se ei ole kiveen lyöty, mitä siellä käydään läpi. Se on todella hieno juttu." M53

7.3. Motiivit tulla kursseille ja pysyä kurssilla

Selvitettäessä haastateltavien motiiveja tulla Sipoon opiston kursseille, keskeisenä näyttäytyi halu oppia uusia taitoja, mutta myös jotakin uutta itsestä. Erityisesti käden taitoja kehittäviä kursseja käyvillä tällä on suuri merkitys.

”Tästä huomaa, että osaakin jotakin, jota ei tiennytkään osaavansa. Olen täällä yllättänyt itseni, ylittänyt suorastaan.” N64

”Aloitin vähän helpommista töistä ja totesin, että minusta on tähän hommaan. Siitä innostuin isompaan projektiin” N59

”Kun on tällaiset levottomat kädet, tämä on tosi mielenkiintoista [oppia uutta]” M44

Osa haastateltavista suhtautuu Sipoon opiston tarjontaa hyvin ratkaisukeskeisesti. Opisto tarjoaa välineet ja mahdollisuudet toteuttaa sellaisia ideoita, joita kotiooloissa ei yleensä kykenisi tekemään.

”Mulla aviomies sai idean, että nyt tehdäänkin meidän veneeseen kuomu. No sitä hän ei kotikoneella ommella. Tarvitaan aikamoinen pöytä. Niin me leikattiin kuomun osat ja ommeltiin täällä se veneen kuomu. Täällä on ihan loistavat koneet.” N59

”Tulin ensimmäistä kertaa opistolle auton penkin kanssa tänne, tämä lähti siis autoharrastuksesta.” M44

”Kyllä se on puhtaasti se aihe, minkä vuoksi kurssille tulen. Ei muut ihmiset vaikka. Kurssipaikan sijainti kyllä vaikuttaa paljon.” N59

Käden taitojen suhteen haastateltavat tunnistivat myös halunsa jollakin tasolla ylläpitää perinnettä. Osalla syynä tähän saattavat olla henkilökohtainen tausta, osalla vain asian kokeminen tärkeäksi. Sipoon opisto tarjoaa väylän toteuttaa näitä motiiveja erinomaisesti. Tähän näyttää yhdistyvän monella opiston aktiivikäyttäjällä myös arvo: *pitää itse osata selviytyä kaikesta*. Tämä on jokin syvä motiivi, joka liittyy ihmisenä tai aikuisena olemiseen ylipäätään.

”Isoisä on ollut puun veistäjä ja on kiva oppia sitä.” M44

”Ei tartte auttaa! Strongly independent woman. Mua ei tartte auttaa. Mulla on työkalupakit ja systeemit, mä en tarvii mitään miehiä korjaamaan!” N49

”Aina pitää itte osata tehdä. Oli se asia mikä tahansa. Mä viimeiseen asti yrittän itse tehdä... mä en halua, että muut [joutuu mua] auttaa.” M44

Sipoon opiston kursseille erityisesti naiset tulevat muullakin motiivilla, kuin opetettavan asian vuoksi. Selvästi se on tapa viettää aikaa ystävän kanssa tai verkottua sosiaalisesti. Sosiaalistuminen tuottaa myös sopivasti ryhmäpainetta pysyä kurssilla mukana. Nämä kannattaisi ehkä huomioida palvelujen markkinoinnissa. Kyse on paljon enemmän sosiaalisesta tapahtumasta, tavasta viettää yhteistä aikaa ja pysyä ehkä kartalla alueen asioista.

”Minulle on tärkeää myös kurssien sosiaalinen puoli. Olen saanut monta hyvää ystävää kursseilta” N42c

*”Meillä on täällä tosi kiva ryhmä [muuta kurssilaisia]. Ei me täällä yksinään nyh-
rätä. Toi [verhoiluprojekti] mitä mä nyt teen... eihän mulla ole sille mitään paik-
kaa. Ja nyt mä joudun keksimään jotakin syksyksi, koska mä haluan tulla syk-
sillä, mutta ei mulla ole tilaa enää yhdellekään huonekalulle.” N49*

*”Kun vetäjä on tästä kylästä ja osallistuvat jumppakaverit ovat tästä kylästä, ja
meet K-Markettiin, niin siellä kysytään heti, et muuten sit ollut jumpassa vii-
meksi! Se on se ryhmäpaine.”*

Ryhmäytymisen kannalta keskeiseksi nähtiin opettajan rooli. Hän vaikuttaa merkittävästi siihen, minkälainen ilmapiiri kurssille syntyy ja miten yksilöt ryhmäytyvät. Ryhmäytyminen taas vaikuttaa paljon siihen, kuinka paljon kurssi tarjoaa itse asian ulkopuolisia hyötyjä, kuten uusia ystäviä. Opettajien ryhmäyttämisen taidon lisäämisen saattaisi palvella jatkossa hyvin koko Sipoon opiston tavoitteita. Tällä on luultavasti hyvin suuri vaikutus asiakastyytyvyyteen.

*”Olin joskus yhdellä kurssilla joskus nuorena Tal-
massa. Siellä kurssilla kaikki muut oli sellaisia
tätejä. Olin kyllä innoissani siitä asiasta, mutta
kun ne muut tunsivat toisensa ja olivat mua pal-
jon vanhempia. Kävin siellä kerran.” N64*

*”Kielikursseilla ja jumpassa ikähaitari on suuri,
mutta niissä ei samalla tavalla kommunikoida
muiden kanssa.” N59*

Sosiaalisuus kansalaisopiston käytön motiivina puhuttelee erityisesti naisia ja he toimivatkin usein myös uusi-asiakashankkijoina. Haastatteluissa paljastui, että usein ihmiset olivat tulleet kurssille ystävän tai puolison houkuttelemana – tai joskus jopa puolittain pakottamana. Kun yhdistää käyttötottumuksen periytyvyyden yksilöillä tähän sosiaaliseen motiiviin, voi melko luotettavasti todeta, että tällä hetkellä Sipoon opiston kurssieja käyttää ihmiset, joista suuri osa on myös tulevien kurssien asiakkaita. Tämän lisäksi he edustavat markkinoinnillista kohderyhmää, koska he voivat tuoda helposti mukanaan uusia asiakkaita.

”Ystävä kysyi, lähdetkö mukaan?” N64

*”Ainoa, mihin sain miehen pakotettua, oli veneilykurssi, kun ehtona oli, ettei
sitä venettä tule, ennen kuin kurssi on käyty” N42*

7.4. Minne katosivat miehet?

Sipoon opiston käytössä on korona-ajan jäljiltä tapahtunut asiakaskunnassa kaksi keskeistä muutosta. Toisaalta miesasiakkaat eivät ole palanneet kursseille, toisaalta ruotsinkielisten määrä ei ole palautunut ennalleen. Myös jotkut haastateltavista, erityisesti miehet, kokivat, ettei elämä ole palautunut kansalaisopistojen käytön suhteen vielä koronaa edeltävälle tasolle. Heillä itsellään ei ollut täsmällisempää selitystä oman käytöksensä muutokselle. Miesasiakkaiden puute voi osoittautua kansalaisopistoille pitkäkestoiseksi haasteeksi, mikäli kurssitauko muodostuu liian pitkäksi. Tottumus voi vaihtua ja palaaminen kansalaisopistojen piiriin voi vaikeutua. Tätä voisi pyrkiä estämään suunnittelemalla erityisesti miehille suunnattua kurssitarjontaa, sekä terävöittää markkinointia juuri tälle kohderyhmälle, tämän kohderyhmän klangilla.

Haastateltavat äityivät myös pohtimaan, miten Sipoon opistoa tulisi kehittää ja miten miehiä saataisiin mukaan kursseille.

”Viestintää kannattaisi kehittää, erityisesti sosiaalisen median viestintää. Kaikki kulttuuri voisi olla ehkä yhdessä viestintätuutissa. Liian monessa paikassa on tieto.” N42a

”Sipoossa on aika pitkät etäisyydet, eikä kaikilla ole autoa käytettävissä. Kursseille tuleminen ei ole ihan tasapuolista” M51

”Pitäisi tuntea paremmin keski-ikäisten miesten tarpeet” M42b

”Äijäjumppa kyllä kalskahtaa mun korvaan... menee vähän yli!” M53

”Työssäkäyvälle muuttuneet työajat haastaa kyllä [miehiä] paljon” M53

”Pitäisi olla joku seksipommi siellä vedessä!” Sipoon opiston vesijumpassa käyvä N, eläkkeellä

7.5. Sipoon opisto verkossa

Osana haastatteluja halusimme selvittää haastateltavien näkemyksiä siitä, voisiko Sipoon opiston sisältöjä kuluttaa netin kautta verkkokursseina. Korona-aikana päästiin tai jouduttiin testaamaan toteutuksia ja kokemukset niistä oli pääasiassa hyviä.

”Etätunnit verkossa kyllä toimii useammissa aiheissa.” N59, aktiivikäyttäjä

Meidän näkökulmamme täsmentyi kuitenkin enemmän kursseihin, joissa opiskelu tapahtuisi omaan tahtiin, valmiin koulutuspaketin avulla. Paketti voisi sisältää paitsi videoita, myös muuta oppimateriaalia. Kokonaisuuteen voisi liittää livenä tapahtuvia osioita ja mahdollisesti myös luoda sosiaalisia tarpeita palveleva verkkoyhteisö osallistuvien kesken.

Tietoisena siitä, että kysymys asettaa vastaajat kovin eri tasolle sen mukaan, minkälaisia kokemuksia heillä verkko-opiskelusta on, tai kuinka hyvin he kykenevät mielikuvittelemaan uudenlaisen oppiympäristön, esitimme haastattelujen lopuksi kaksi teemaan liittyvää *mitä jos* -kysymystä. Seuraavassa nämä kysymykset, sekä niihin saadut vastaukset.

Mitä jos osa kurssin sisällöstä siirrettäisiin verkkoon sellaisenaan?

"Ihmiset kaipaavat kontakteja lisää. Mieluummin livenä." N42a

"Lisäopetusta voisi olla, siis sekä-että." M69

"Voisi olla hybridi. Osa lähiopetusta ja osa etänä" M53

"Osa opetuksesta sisältää sellaista teoriaa, että se olisi kyllä siirrettävissä verkkoon." N42b

"Toimii helpommin niin, että ollaan ensin livenä, ja sitten ollaan myös etänä" N42b

"Voisi toimia myös niin, että ope on etänä ja kurssilaiset livenä." N42b

"Tärkeä on kyllä myös tavata ihmisiä, tutustua uusiin ihmisiin kurssilla." N42c

"Mulla pitää olla joku kellonaika ja paikka, mihin mun pitää mennä. Omaehtoinen kurssin käyminen ei ehkä onnistuisi minulta." N49

"Olen kyllä näitä verhoilujuttuja katsonut Youtubesta aika paljon, mutta ei sieltä kaikkea opi." M44

Mitä jos etäkurssin yhteydessä olisi kurssilaisten yhteisö, jossa keskustelua voisi käydä muiden opiskelijoiden kesken?

"Mä en yleensä kaipaa kursseilla kontakteja, en tule ihmisten kanssa juttelemaan erityisesti, mutta tuollainen voisi saada minut kyllä etäkurssille osallistumaan." N49

"Ei kiinnosta." N59

"En osaa sanoa, kyllä se jotakin saattaa tuoda siihen lisää, mutta ei olisi minulle ratkaiseva tekijä." M44

SIPOON OPISTO

- Tärkeä rooli sipoolaisten arjessa. Paljon aktiiviasiakkaita.
- Iso rooli yhteisöllisyyden luojana, harrastusmahdollisuuksien avaajana ja kulttuuriperimän ylläpitäjänä.
- Miehet eivät ole palanneet koronan jälkeen.
- Sisältöjen siirtäminen verkkokursseiksi toimisi, mutta myös livekohtaamiset ovat tärkeitä.

7.6. Opetusta vai harrastusta?

Eräässä keskustelussa nousi esiin kysymys siitä, missä määrin kunnan pitäisi tarjota jonkin asian opetusta ja missä määrin harrastamismahdollisuutta tämän opetuksen ympärille. Esimerkiksi Sipoon opisto voi tarjota kangaspuilla kutomisen kurssia, vaadittavan taidon saavuttamiseksi. Sen sijaan onko kunnan mielekästä tarjota pysyvästi mahdollisuus opiston kautta tarjota mahdollisuus myös jatkuvasti harrastaa kangaspuilla kutomista?

Haastateltavista valtaosan mielestä harrastusmahdollisuus on yhtä tärkeää, kuin itse opetus, koska lopulta harrastaminen on oleellinen osa kulttuuriperinnön ylläpitoa ja on osa jopa opiston kurssin markkinointia.

Monet vastaavat kurssit eivät olisi tosiasiasa mahdollisia ilman harrastusmahdollisuutta. Nykyisin harvalla on riittävästi tilaa, vaikka kangaspuiden tai tarvittavien työkalujen ja koneiden pitoon omassa asunnossa. Tällöin kunnan tarjoama harrastus-/opetustila tarjoaa ainoan mahdollisuuden käytännössä omatoimisuuteen ja myös kulttuuriperinnön jatkumiseen. Toisaalta tilojen ylläpito maksaa ja harrastuksen täysimääräinen, suoriteperusteinen hinnoittelu saattaisi tehdä harrastuksesta liian kalliin monille. Vastaavan haasteen kunta kohtaa kaikkien vähäisten harrastaja määrrien toimintoja tarjotessaan.

Jotkut Sipoon opiston kursseista ovat myös luonteeltaan sellaisia, että opetus on täsmällisesti jossakin työvaiheessa auttamista juuri sillä hetkellä, kun kurssilainen työstää kyseistä toimenpidettä. Tämä jossakin mielessä korostaa sitä, että opiskelu ja harrastaminen limittyvät yhdeksi kokonaisuudeksi. Rajan veto opiskelun ja harrastamisen väliin monesti on perin vaikeaa.

”Tiloja kyllä Sipoosta löytyy, se ei ole se juttu, vaan se, kuka maksaa vuokrat!” M51

”Hyvin tärkeää on myös tekemisen jatkuvuus, yksi rouva teki sohvaansa 5 vuotta! Itsekin olen tehnyt omaa työtäni jo vuoden verran. Jos tänne ei voisi jättää viikoksi näitä keskeneräisiä töitä, mä en olisi tällä kurssilla. Mun Fiat 500:seen ei keinutuoli mahdu kuljetettavaksi.” N49

8. Yhteenveto

Käsillä oleva tutkimusraportti liittyy Sipoon kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan palveluverkkoselvitykseen. Tutkimuksen tavoitteena oli löytää ajankohtaisia teemoja, jotka haastateltavat halusivat nostaa esille. Tutkimuksellisenä tavoitteena oli pyrkiä myös selvittämään motiiviperustaa eri palvelujen käytölle.

Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluina. Tutkimukseen rekrytoitui aktiivisia, pääasiassa varttuneemman väen edustajia, mutta toisaalta myös nuoria puhumassa näkemyksiään nuorisopalveluista. Aineisto on profiililtaan vino, eikä vastaa sipoolaisia keskiarvoisesti. Tutkimuksen keskeisenä puutteena on, että se ei piirrä kovinkaan selväpiirteistä kuvaa Sipoossa vain vähän aikaa asuneista, keski-ikäisistä tai lapsiperheistä. Aineisto on puutteellinen myös Söderkullan alueen osalta. Haastatteluihin saapui kovin vähän paikallisia kertomaan näkemyksiään alueen kehittämistä.

Haastattelujen kautta piirtyi yhtenäinen kuva aktiivisesta, korkeaa paikallisidentiteettiä kokevasta sipoolaisesta. He käyttävät aktiivisesti kaikkia tässä tutkittuja, aikuisille suunnattuja palveluita. Palvelut myös merkitsivät heille paljon ja monet olivat hyvin kiintyneitä niihin. Haastatelluille hyvin tyypillistä oli esim. käydä lähes kaikissa kunnassa järjestettävissä kulttuuritapahtumissa, olla aktiivinen opiskelija tai harrastaja Sipoon opiston kursseilla, käydä viikoittain kirjastossa ja käyttää vähintään yhtä usein kunnan tarjoamia liikuntamahdollisuuksia.

Tämän raportin lukija saattaa itsekseen tokaista kuultuihin kehitysehdotuksiin: *mehän olemme tehneet tuota jo! tuo on jo vanha idea!* Mahdollisesta pettymyksestä huolimatta olemme tuoneet esitetyt ideat sellaisena, kuin ne meille on kerrottu. Jos kehitysehdotukset tuntuvat tutuilta, se mielestämme vain alleviivaa viestinnällisiä haasteita, joita raportissa olemme esittäneet. Kohderyhmien pilkkoutuminen ja yhtenäiskulttuurin katoaminen asettaa suuria haasteita kunnalliselle viestinnälle. Kuinka varmistua, että kaikki tarpeellinen saavuttaa kaikki – tai edes suurimman osan kuntalaisista – kun ihmiset eivät käytä enää yhtä, kaikki tavoitettavaa mediaa, kuten ehkä joskus aiemmin.

Kuntalaisten palveleminen ei ole vain sisältöjen tekemistä, vaan yhä suuremmissa määrin näiden sisältöjen kertomista kasvavasti eri mediavälineitä käyttäville kuntalaisille. Haaste osuu kulttuurin- ja vapaa-ajan sektorille häränsilmäosumana. Juuri näillä toimialoilla olisi jatkuvasti viestittävää erilaisista tempauksista ja tapahtumista. Tiedon heikko jakelu voi tehdä tyhjäksi paljon arvokasta työtä kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Kulttuuripalvelujen osalta haastateltavat käyttivät laajalti paitsi Sipoossa, myös laajasti lähikunnissa toteutettavia kulttuuritapahtumia. Kunnan kulttuuripalvelujen kehityksen näkökulmasta keskeinen haaste liittyy juuri viestin perille saamiseen. Tietoisuus alueen tapahtumista ei saavuta kuntalaisia toivotulla tavalla. Huomioiden kuntalaisten käytös kulttuurin kuluttajana, viestintää saattaisi kannattaa toteuttaa yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Myös sisältöjen koordinointi ja yhteinen suunnittelu olisi järkevää.

Kirjasto käsitteenä elää murrosvaihetta ja yksi tutkimuksen lähtökohtaisista pyrkimyksistä oli selvittää, mitä kirjasto voisi jatkossa kuntalaisille tarkoittaa. Monet trendit ovat kehittymässä perinteisen kirjaston kannalta negatiiviseen suuntaan. Lainattujen kirjojen määrä vähenee, nuorten lukutaito hiipuu, monet kirjaston palveluista tulee kuntalaisille suoraan kotiin tai

puhelimeen. Kirjastokeskusteluja dominoi kuitenkin vain yksi aihe: nuorison aiheuttamat järjestyshäiriöt kirjastossa. Haastateltavien oli vaikea keskittyä kuvittelemaan, mitä uusia palveluja he voisivat kuluttaa kirjastossa jatkossa. Yleisesti kirjaston tarjoamaan palveluun ollaan hyvin tyytyväisiä. Järjestyshäiriökysymyksen ratkaiseminen on kuitenkin avainkysymys tällä hetkellä.

Nuorisopalvelujen kehittämisen osalta sopivimmat sijainnit lähempänä keskustoja ja kouluja nousivat keskeisimmäksi teemaksi. Nuoret itse antoivat hyviä toiveita Sipoon muuttamiseksi nuorille viihtyisämmäksi. Usein kyse ei kuitenkaan ole laajoista investoinneista. Monesti nuorille riittää, kun ”olisi joku paikka, jossa istuskella”.

Liikuntapalvelut ovat keskeisessä roolissa kuntalaisten arjessa. Yleishavaintona uimahalli kunnan alueella lausuttiin lähes jokaisen haastateltavan suulla. Kuntalaisilla oli paljon yksittäisiä ideoita, joista suurin osa oli paikallisia, tiettyyn lajiin tai lenkipolkuun liittyviä. Tutkimus osoitti, että teemahaastattelu metodina palvelee melko huonosti liikunnan kehittämistä. Keskeiset laajat liikuntakysymykset, kuten miten voisimme lisätä arkiliikuntaa, tai miten ihmiset saataisiin palaamaan liikuntaharrastusten pariin (koronan jälkeen) jäi avoimeksi kvalitatiivisella tutkimusotteella, vinolla tutkimusnäytteellä.

Myös **Sipoon opistolla** on tärkeä rooli haastateltujen sipoolaisten arjessa. Opetukseen ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. Opiston sisältöjen siirtäminen verkkoon, live-opetusta yhdistäväksi hybridikursseiksi saattaisi olla mielekäs vaihtoehto tulevaisuudessa.

9. Pohdintaa

Ratkaisu Sipoon aloittavan arjen ja vapaa-ajan palvelujen toimialan eri palvelualueiden haasteisiin voisi löytyä hallinnollisia, tai mentaalaisia raja-aitoja ylittämällä. Lähtökohtaisesti ei varmankaan ajatella, että kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden keskiöön kuuluisi, vaikka bussikujetusten suunnittelu muiden kuntien palveluihin. Haastattelujen perusteella kunnanraajat ylittävä palvelujen käyttö on hyvä toiseksi paras malli, ja ehdottomasti hyvä, mikäli palvelua ei oman kunnan alueelta (vielä) löydy.

Samaten vaikkapa internetin tiedonhaun kurssien järjestäminen ikäihmisille saattaisi olla osaratkaisu viestinnän haasteisiin. Luultavasti kohderyhmä ei itse tätä osaa toivoa, vaikka hakutaidoista olisi laajasti hyötyä myös muun tiedonhankinnan, kuin kulttuurin tai vapaa-ajan palvelujen etsinnässä. Nämä esimerkit voisivat olla olennaisia ratkaisuja siihen, miten paremmin yhdistää kuntalaiset ja ne kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut, joita he tarvitsevat. Kehotammekin siksi eri osakokonaisuuksista vastaavia henkilökunnan jäseniä tarkastelemaan eri palveluiden osioita tässä raportissa laaja-alaisesti. Pieni ääni ”ei kuulu meidän tehtäviimme” herkästi voi sabotoida hyvätkin ehdotukset ja kokeilut, joita kuntalaisilta saattaa tulla, jos ne eivät vain tällä hetkellä osu kenenkään vastuualueelle nimenomaisesti.

LISÄTIETOJA:

VIKTOR Work-Life Metrics oy

Aapo Pöyhönen

aapo@wlm.fi

050-354 85 56

Wille Raitolampi

wille@wlm.fi

040-732 06 02

Sipoon kunta

Elina Halla

elina.halla@sipoo.fi

050-598 30 83

